

בחבל ואגדו בידו, אם יכול למשוך החפץ אצלו, פטור, שהרי אין כאן הנחה גמורה, ונמצא כמי שעקר ולא הניח (רמב"ם שם).

אָפְלו לְרֵבֶן גְּמְלִיאֵל דְּאָמַר אֵין יְדִיעָה לְחֻצֵי שְׁעוֹר וְכוּ' אָבֵל הָכָא דְבְמִזִּיד לֹא - ששיעור ארבע אמות נגמר בשתי אמות אמצעיות שאותן העביר במזיד (רש"י). ואע"פ שהניח את החפץ רק לאחר שהעביר שתי אמות נוספות, ו'חיוב' המעביר ארבע אמות ברשות הרבים אינו אלא כשהניח את החפץ ואז הנחתו היתה כבר בשוגג, מכל מקום חיוב המעביר ארבע אמות ברשות הרבים אינו על העקירה וההנחה, אלא על עצם העברת החפץ ארבע אמות ברשות הרבים, וכשהעביר ארבע אמות נגמר 'שיעור' המלאכה, והעקירה וההנחה אינן אלא תנאי לחיוב (אבי עזרי שבת א, יט; וראה ביאורים לעיל צב, ב ד"ה גמרא, בשם בעל המאור).

ודוקא כשהעביר שתי אמות במזיד, אבל אם העביר שתי אמות בשוגג ואמה אחת במזיד ושתי אמות בשוגג, שיעור ארבע אמות נגמר באמה הרביעית שהיא בשוגג, ופטור רק לדעת חכמים שיש ידיעה לחצי שיעור (רעק"א על הרמב"ם שגגות ו, ח).

להרחבה בענין ידיעה לחצי שיעור, ראה ביאורים להלן (קא, ח).

רְבֵא אָמַר חֵיב וְכוּ' - ואע"פ שנזכר באמצע ולא היה שוגג מתחילת המעשה עד סופו, חיוב, מכיון שהידיעה שבאמצע אינה פוטרת אלא כאשר בידו לחזור בו מהאיסור מחמתה, והזרק אינו יכול לחזור בו בעוד החפץ באויר (רמב"ם שגגות ו, ח).

■ להלכה, הוציא שתי אמות בשוגג ושתי אמות במזיד ושתי אמות בשוגג, אם בזריקה חיוב, ואם בהעברה פטור, שיש ידיעה לחצי שיעור (רמב"ם שגגות ו, ח).

זָרַק וְנָחַה וְכוּ' פְּפִי הַכְּבִישׁוֹן ונשרפה בשלהבת (רש"י). ואע"פ שנשרפה קודם הנחתה בכבשן, עצם שרפתה בכבשן זו היא הנחתה, וכאילו נחה בקרקע (אילת השחר).

הָתָם דְּלֹא מְכַוֵּין הָכָא דְקָא מְכַוֵּין ■ להלכה, הזרק חפץ מרשות לרשות או מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, וקודם שינוח קלטו אחר בידו או קלטו כלב או נשרף, פטור, מפני שאין זו הנחה שנתכוין לה. לפיכך אם נתכוין בשעת זריקה לכך, חיוב (רמב"ם שבת יג, יג).

וְאָמַי הָא אֵין דֶּרֶךְ הוֹצָאָה בְּכָף אֶלָּא כִּיּוֹן דְקָא מִיכּוּיּוֹן מְחַשְׁבְּתוֹ מְשׁוּיָא לִיָּה מְקוּם - שכיון שאין דרך להוציא בפיו, מדוע יתחייב משום הוצאה, אלא בהכרח הטעם הוא שמחשבתו שצריך לאוכלה בהליכתו, מחשיבה את ההוצאה בפיו לדרך הוצאה (ע"פ רש"י כאן, ורשב"א וריטב"א לעיל צב, א).

ויש שפירש, שההוכחה היא, שכיון שאין בפיו ארבעה על ארבעה, וא"כ החפץ לא נעקר ולא הונח במקום ארבעה על ארבעה, מכל מקום חיוב מכיון שמחשבתו מחשיבה את פיו כמקום חשוב שיש בו ארבעה על ארבעה, ומכאן יש ללמוד לזרק ונח בפיו הכלב או פי הכבשן, שחייב אע"פ שאין בהם ארבעה על ארבעה, מכיון שמחשבתו מחשיבה אותם כמקום חשוב שיש בו ארבעה על ארבעה (רבינו חננאל).

מְשֻׁנָּה. הקדמה: המשנה מבארת שכל המלאכות אין חייבים עליהן חטאת אלא כשמתחילת המלאכה עד סופה נעשית מכוחו בשוגגה.

קְלָטָה אַחַר - וכגון שלאחר שזרק את החפץ, נעקר אותו אחר ממקומו וקלטו, שאז מתייחסת ההנחה לתופס החפץ ולא לזורק, ופטור מדין 'שנים שעשאוה' (רש"י; ר"י מלוניל; מאירי). ויש שפירש, שאותו אחר קלטו במקום שעמד בו בשעת זריקת החפץ, ולכן ההנחה מתייחסת לזורק, ועשה גם זריקה וגם הנחה, אלא שכיון שהתופס לא קלטו בידו, הזורק פטור משום שהחפץ לא נח במקום שיש בו ארבעה על ארבעה, אבל אם קלטו בידו, חיוב הזורק, שידו של אדם חשובה כמקום ארבעה על ארבעה (הגהות רמ"מ הורבי"ן).

קְלָטָה כְּלָב בפיו, שאין בו ארבעה על ארבעה טפחים (רש"י). ועוד יש לפרש, שהכלב עקר ממקומו וקיבלו בפיו, וההנחה לא היתה מכח הזורק (ע"פ רש"י לעיל פ, א ד"ה כמי, וראה רש"י שם).

כָּל חֵיבֵי חֲטָאוֹת אֵינָן חֵיבִיבֵין עַד שֶׁתְּהֵא תְחַלְתָּן וְסוֹפָן שְׁנֵנָה - שבקרבן חטאת נאמר (ויקרא ד, כז) 'בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה', ומהמילה 'אחת' משמע שאינו חיוב עד שיעשה 'אחת' שלימה בשוגג, ולא חציה בשוגג וחציה במזיד (מהרי" קורקוס שגגות ב, א). ויש שפירש, שלומדים זאת מהפסוק (שם) 'תחטא בשגגה', עד שיהיה כל חטאה בשגגה (קריית ספר שם).

תְּחַלְתָּן שְׁנֵנָה וְסוֹפָן דְדוֹן וְכוּ' פְּטוּרֵין - ואף לדעת הסוברים שגדר דין 'אשו משום חיצו' הוא שמשעת הדלקת האש נחשב שכבר נעשית כל הדליקה, בדומה לזורק חץ, שמשעה שיצא מתחת ידו נחשב כאילו כבר פגע במקום שזורקו לשם (נמוקי יוסף ב"ק י, א מדפי הרי"ף), אין אומרים שהזורק חפץ בשוגג ונזכר לאחר הזריקה חיוב חטאת, מכיון שמשעת הזריקה נחשב כאילו כבר נעשה כל המעשה, ויחשב שהיה שוגג בכל מעשה העבירה, מכיון שלגבי מלאכות שבת, לא די בכך שכל המעשה יהיה בשוגג, אלא צריך שיהיה שוגג גם בשעת חלות חיוב הקרבן, ולכן אע"פ שנחשב שמשעת הזריקה נעשה כל המעשה, זמן חלות החיוב אינו אלא בסופו, ואז לא היה שוגג (קהלות יעקב ב"ק כא, ד, וראה שם תירוץ נוסף; וראה עוד במשמרת חיים [לגר"ח פ שיינברג] א, שבת כב).

■ להלכה, אין אדם חיוב חטאת על שגגתו עד שיהיה שוגג מתחילה ועד סוף, אבל אם שגג בתחילה והזיד בסוף, או הזיד בתחילה ושגג בסוף, פטור מקרבן חטאת, וכגון שהוציא חפץ מרשות לרשות בשבת, עקר בזדון והניח בשגגה, או שעקר בשגגה והניח בזדון, פטור, עד שיעקור בשגגה ויניח בשגגה, וכן כל כיוצא בזה (רמב"ם שגגות ב, א, וכן שבת א, ט).

גְּמָרָא. לְכַתָּא וּמְתָנָא אוּגְדוּ פִּידוּ הוּא - ואפילו היה שוגג מתחילתו ועד סופו פטור מחטאת, שאין כאן עקירה של הלכתא ממקומו (ע"פ רש"י כאן, ועליה ב, ד"ה גולל). ויש שפירש, שכיון שהחבל בידו יכול למשוך את הלכתא אליו, אין כאן הנחה גמורה, וכאילו עקר ולא הניח, ופטור (ע"פ רמב"ם שבת יג, יד, וראה גליון רעק"א שם). ■ להלכה, הזורק חפץ מרשות לרשות והיה קשור